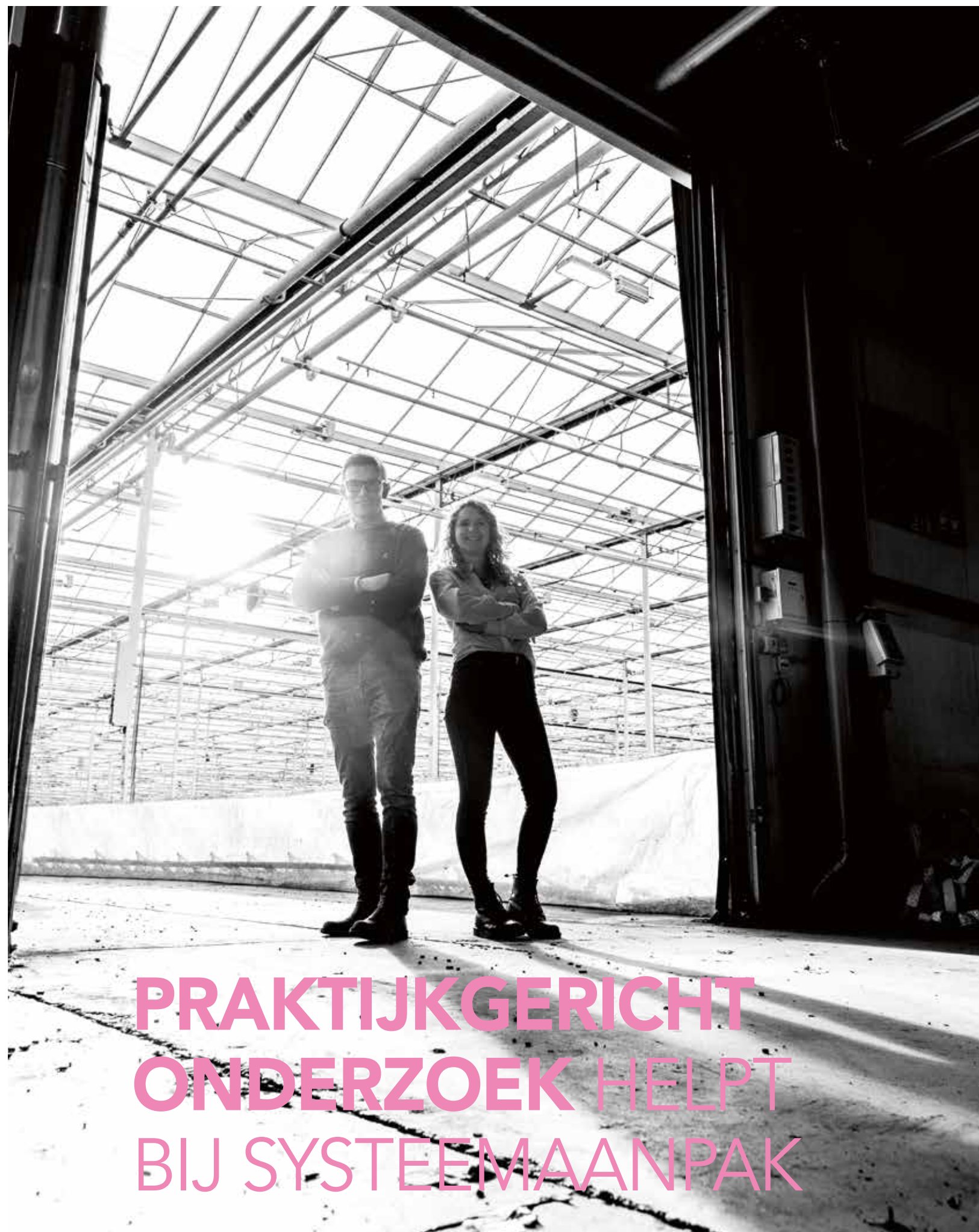

PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK HELPT BIJ SYSTEEMAANPAK

Bladluis is voor veel telers een terugkerende uitdaging. Een simpele oplossing ontbreekt. Zeker omdat steeds meer chemische correctiemiddelen wegvallen. “We moeten daarom meer en meer richting een systeembenadering gaan”, benadrukt Guido Halbersma. De productmanager biologie van Van Iperen doelt op een aanpak waarbij de tools die wél voor handen zijn, slim gecombineerd worden. Het team praktijkgericht onderzoek beproeft de verschillende mogelijkheden. Want hoe meer kennis, hoe beter de toepassing.

Tekst: Suzan Crooijmans
Fotografie: Sharon van den Berg

Signalen uit de praktijk liegen er niet om: bladluis is een serieus probleem. Dit hardnekkige plaaginsect zuigt plantensap waardoor de groei van een gewas vermindert en visuele vervorming kan optreden. Ook scheiden ze honingdauw af. Dat maakt bladeren en vruchten kleverig en vuil, want honingdauw is een ideale voedingsbodem voor roetdauwschimmels. Kortom, bladluis wil je zo snel mogelijk kwijt. En dat zal de komende jaren alleen maar lastiger worden, vreest Halbersma. “Het beschikbare middelenpakket wordt kleiner. Daardoor blijven er maar een paar selectieve stoffen over en ligt resistentieontwikkeling op de loer. Dat zien we nu al gebeuren bij een nieuw genotype perzikluis in paprika.”

Biologie als basis

Natuurlijk zijn er ook biologische producten op de markt. Maar bestrijding met natuurlijke vijanden is ingewikkeld en lukt niet altijd. “Je zal altijd een bepaalde hoeveelheid bladluizen moeten tolereren en dit kan in siergewassen direct problemen opleveren.” Als basis voldoet biologie in principe goed. Een meer sluitend antwoord vraagt echter om een bredere aanpak. Dus om een openstapeling van afzonderlijke mogelijkheden. Dat kunnen andere predatoren zijn, maar zeker ook groene middelen en/of mechanische producten. Met aan de voorkant een nauwgezette monitoring en aan de achterkant chemie als noodstop. Over de effectiviteit en werkbaarheid van de verschillende combinaties is volgens de productmanager nog weinig bekend. “Ja, elke leverancier heeft zijn eigen producten onderzocht, maar op het gebied van onder-

linge wisselwerkingen en specifieke effecten op bladluis is nog veel te winnen. Die leegte hopen wij met praktijkgericht onderzoek te vullen.”

Van klein naar groot

Dat praktijkonderzoek begon klein en eenvoudig. De proefjes die Halbersma deed waren vooral om zijn eigen kennis en die van zijn collega's te vergroten. “De informatie werd ook door telers opgepikt en leidde al snel tot weer nieuwe vragen. Het werd te groot om ‘er eventjes bij’ te doen en dus startten we de afdeling praktijkgericht onderzoek.” In 2020 trekt Van Iperen Sacha Bakx aan om de proeven professioneler op te pakken. Later komt daar Manon van Weenen bij. Samen met Halbersma onderzoekt het team vooral knelpunten in de biologie en gewasbescherming. Het liefst volledig in eigen beheer, vanwege de onafhankelijke rol die de tuinbouwtoeleverancier nastreeft. Soms is er ook een fabrikant bij betrokken of worden bepaalde onderdelen uitbesteed. “Want we bezitten voorlopig niet de benodigde apparatuur en technieken om bepaalde berekeningen of testen uit te voeren. Daarvoor is samenwerking vereist. Net zoals onze onderzoeken altijd samen met onze klanten plaatsvinden. Vaak op een van hun teeltlocaties. Dichtbij de praktijk, dus.”

Praktijkproeven

Op dit moment lopen er drie praktijkproeven met bladluisbestrijders. “Daarnaast levert ook de meerjarige gaasproef in chrysant veel bruikbare informatie op”, ver-

telt Van Weenen. Die laatste is een schoolvoorbeeld van de beoogde systeemaanpak. “Door een fijnmazig tripsgaas in de luchtramen te bevestigen, onderzoeken we of de invlieg van insecten, waaronder ook luizen, geremd kan worden. Onze aanname is dat een lagere insectendruk jaarrond, effect heeft op het succes van de geïntegreerde gewasbeschermingsstrategie.” Bij het project zijn meerdere partijen betrokken, Van Iperen verzorgt de plaagmonitoring. “We zien inderdaad dat een lagere invliegdruk de populatieopbouw en slagkracht van predatoren ten goede komt. Sowieso omdat er minder vaak chemisch ingegrepen moet worden. Daardoor blijft het systeem meer in evenwicht.” Goed voor de teelt en voor de portemonnee. En die conclusie ziet de onderzoekster ook vertaald in de praktijk. “Sinds we twee jaar geleden begonnen met dit onderzoek, hebben meerdere telers daadwerkelijk insectengaas kassen aangebracht in hun kassen. Dat er daadwerkelijk wat gebeurt met onze resultaten, ja, dat is het mooiste van mijn vak.”

Uitzetten, monitoren en delen

De specifieke bladluisproeven hebben een andere opzet. Bij twee worden wekelijks eieren van de groene gaasvlieg (Chrysoperla carnea) en de galmug (Aphidoletes aphidimyza) verstrooid in het gewas. Het team werkt daarbij respectievelijk met materiaal van Biobest en materiaal van Koppert. Van Weenen legt uit: “Op beide locaties werken we met een andere dosis. En door minimaal gebruik te maken van preventieve middelen, kunnen we goed monitoren hoe de werking van de predatoren verloopt. Wederom bij chrysantentelers, ja. Voornamelijk omdat zij op dit moment de grootste knelpunten ervaren.” Mede daarom koos Van Iperen ook voor bladluis tijdens de gewasbeschermingsdagen bij Vertify. Vanaf eind augustus voert het team daar een onderzoek uit met Bioline materiaal in zes verschillende vakken met potchrysant. “Alle

vakken hebben we direct na het planten opzettelijk geïnfecteerd met katoenluis. Vervolgens zijn we er vijf gaan behandelen met biologische bestrijders *Aphidius colemani* en *Aphidoletes*. Eén vak geldt als controlegroep, deze planten staan onder een gaaskooi en blijven onbehandeld. Hier hebben de luizen dus vrij spel.” De onderzoekers zetten de sluipwespen en galmuggen wekelijks uit volgens de gangbare doseringen. Daarnaast wordt een aantal vakken ook nog bespoten met niet-selectieve intergreerbare middelen die de biologie ondersteunen. Van Weenen volgt het verloop van de proeven en brengt regelmatig verslag uit.

Puzzel met meerdere stukjes

“Wat in ieder geval opvalt, is dat de situatie in de kooien enorm uit de hand loopt. De luispopulatie is daar zeker in de zomermaanden geëxplodeerd. In de vakken met enkel biologie is de druk veel lager, het effect van de uitgezette bestrijders lijkt dus groot. En daar waar we de behandeling hebben aangevuld met extra middelen, zien we nog meer resultaat.” Dat zijn uitkomsten die zowel de technisch specialisten als telers meer inzicht geven in de (wissel) werking van producten en methodes. Tegelijkertijd benadrukt Halbersma dat er ook nog veel vraagtekens zijn. “We hebben pas een paar stukje van de hele puzzel onderzocht. Maar elk stapje helpt ons bij de verdere vergroening van de tuinbouw. We gaan de ontwikkelde inzichten zeer binnenkort testen op grotere schaal in de praktijk. En natuurlijk starten we ook weer nieuwe onderzoeken op.” Elke twee weken inventariseert het team daartoe alle binnengekomen vragen. Welke zijn interessant of dringend genoeg om te verwerken in een praktijkproef? “Soms volstaat ook een literatuurstudie of doorverwijzing naar andere experts”, besluit Van Weenen. “Er zijn verschillende manieren om kennis te verzamelen en te delen. Uiteindelijk gaat het erom dat de praktijk met onze resultaten aan de slag kan. En ik ben trots dat ik daaraan bij kan dragen.”

‘WE HEBBEN PAS EEN PAAR STUKJES VAN DE PUZZEL ONDERZOCHT. MAAR ELK STAPJE HELPT ONS BIJ VERDERE VERGROENING VAN DE TUINBOUW’

